

सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षाकरीता इको टुरिझम राज्य योजनेअंतर्गत पाणथळे, सरोवरे इत्यादी ठिकाणाच्या जैवविविधतेचे व्यवस्थापन (२४०६ २२९५) लेखाशीर्षांतर्गत अनुदान वितरण करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: साववि-२०२१/प्र.क्र.५४/फ-११
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : १५, नोव्हेंबर २०२१.

वाचा:-

- १) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क.४८/अर्थ-३, दि.०६.०४.२०२१
- २) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क.४८/अर्थ-३, दि.२४.०६.२०२१
- ३) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) म.रा. नागपूर, यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/यो/असं/ प्र.क्र.०९/२०२१-२२/१७०, दि. ०६.०८.२०२१
- ४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) म.रा. नागपूर, यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/यो/असं/ प्र.क्र.०८/२०२१-२२/२६४, दि. ३०.०९.२०२१
- ५) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) म.रा. नागपूर, यांचे पत्र क्र.कक्ष-१/पी/यो/नबाप्र/ प्र.क्र.५२/२६९/२०२१-२२, दि. १.१०.२०२१
- ६) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क.४८/अर्थ-३, दि. १४.१०.२०२१

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र राज्यात सिंचन प्रकल्पाची संख्या मोठया प्रमाणात आहे. यामुळे जलाशये निर्माण होऊन त्यामध्ये स्थलांतरीत पक्षी मोठया प्रमाणावर येताना आढळतात. राज्यात जायकवाडी, नांदूर, मध्यमेश्वर, उज्जनी इत्यादी जलाशये यासाठी प्रसिद्ध आहेत. त्याबरोबर अनेक शहरांभोवती, शहरासाठी पिण्याचे पाणी तसेच औद्योगिक क्षेत्रासाठी पाणी उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने मध्यम प्रकल्प, तलाव निर्माण करण्यात आले आहेत. या जलाशयांमध्ये देखील काही प्रमाणावर स्थलांतरीत पक्षी, स्थानिक पक्षी, पशु, मनुष्य इत्यादींचा वावर असतो, तसेच या जलाशयांमध्ये मासे, पाणवनस्पती इत्यादी आढळतात. या जलाशयामध्ये Bio-Pressure वाढत असल्याने जलाशयातील जैवविविधता धोक्यात आली आहे. तसेच जलाशयाचे प्रदुषण होताना आढळते. यास्तव वनेतर क्षेत्रातील जलाशयातील जैव विविधतेचे संवर्धन व व्यवस्थापन होणे आवश्यक आहे.

२. यास्तव मागणी क्र. सी-०७-२४०६, वनीकरण व वन्यजीवन राज्य योजनांतर्गत योजना (०२)(०६) निसर्ग पर्यटन (राज्य) (२४०६ २२९५) या योजनेतर्गत सन २०२१-२२ करिता एकूण ४ योजनांकरिता रु. ६८५०.०० लक्ष निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आलेला आहे. सदर योजनेतर्गत “पाणथळे, सरोवरे इ. ठिकाणाच्या जैवविविधतेचे व्यवस्थापन” यासाठी रु.५०.०० लक्ष इतकी तरतुद करण्यात आली आहे.

३. कोविड-१९ च्या महामारीमुळे सन २०२१-२२ या वित्तीय वर्षात होणाऱ्या अर्थव्यवस्थेवरील परिणामाबाबत वित्तीय उपाययोजना, शासन निर्णय, वित्त विभाग, दिनांक २४.६.२०२१ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. सदर शासन निर्णयानुसार सन २०२१-२२ च्या अर्थसंकल्पीय निधीच्या ६० टक्के निधी उपलब्ध होईल या सूत्राच्या अधिन राहून विभागाने नियोजन करावयाचे आहे. सदर शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी संदर्भ क्र. ३ च्या पत्रान्वये विभागातील योजनांकरिताचा नियतव्यय ६० टक्केच्या मर्यादेत निश्चित करून, त्याबाबतचा तपशील सादर केलेला आहे. त्यानुसार सन २०२१-२२ करीता इको टुरिझम राज्य योजनेअंतर्गत पाणथळे, सरोवरे इत्यादी ठिकाणाच्या

जैवविविधतेचे व्यवस्थापन (२४०६ २२९५) या योजनेसाठी अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या रु. ५०.०० लक्ष या नियतव्ययापैकी ६०% च्या मर्यादेत ५०- इतर खर्च या उद्दिष्टांतर्गत रु. १५.०० लक्ष नियतव्यय निश्चित केलेला आहे.

४. वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र. १, २ व ६ चे परिपत्रक व शासन निर्णयान्वये सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षाच्या पहिल्या ९ महिन्यांच्या कालावधीसाठी (डिसेंबर, २०२१ पर्यंत) अनिवार्य खर्चाच्या निधी वितरण/खर्चाची मर्यादा ७५ % इतकी विहीत करण्यात आली आहे. मात्र २१-पुरवठा व सामूग्री, २६-जाहिरात व प्रसिद्धी, ३१-सहायक अनुदाने (वेतनेत्तर), ३२-अंशादाने व ३३-अर्थसहाय या बाबींसाठी वित्त विभागाची मान्यता घेणे आवश्यक राहील. तसेच कार्यक्रम खर्चासाठी ५०% इतक्या मर्यादेत निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. मात्र कार्यक्रम खर्चाची वर्ष अखेरची मर्यादा ६०% इतकीच राहील, असे नमूद केले आहे.

५. सदर योजनेंतर्गत अर्थसंकल्पित असलेल्या नियतव्ययाच्या अनुषंगाने प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) यांनी संदर्भ क्र. ५ च्या पत्रान्वये ५०-इतर खर्च अंतर्गत रु. १५.०२ लक्ष रकमेचा चालू बाब प्रस्ताव मान्यतेस्तव सादर केला आहे. सबब, सदर योजनेंतर्गत कामांसाठी ५०-इतर खर्च अंतर्गत अनुदान वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२१-२२ या वित्तीय वर्षात वन विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या इको टुरिझम राज्य योजनेअंतर्गत पाणथळे, सरोवरे इत्यादी ठिकाणाच्या जैवविविधतेचे व्यवस्थापन (२४०६ २२९५) योजनेकरिता रु. ५०.०० लक्ष नियतव्यय अर्थसंकल्पित करण्यात आलेला आहे. त्यापैकी ५०-इतर खर्च उद्दिष्टांतर्गत रु. १५.०० लक्ष निधी वितरीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर निधी नियंत्रक अधिकारी म्हणून प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्याकडे सुपूर्त करण्यात येत आहे. या योजनेंतर्गत घ्यावयाच्या कामाची अंमलबजावणी कृती आराखऱ्याप्रमाणे, विहित कार्यपद्धतीनुसार आणि ठरविलेल्या मुदतीत करण्याबाबत दक्षता घ्यावी. याबाबत सविस्तर मार्गदर्शक सूचना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना घ्याव्यात आणि अंमलबजावणीबाबत वेळोवेळी आढावा घ्यावा. सदर निधी मंजूर असलेल्या योजनांवरच खर्च करण्यात यावा. मंजूर निधीपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची नियंत्रक अधिकाऱ्यांनी दक्षता घ्यावी.

३. ज्या प्रकरणी वन परिक्षेत्र अधिकारी/सहायक वनसंरक्षक यांनी त्यांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराबाहेर तांत्रिक/प्रशासकीय मान्यता दिली आहे, अशा प्रकरणी सक्षम अधिकाऱ्यांनी सुधारित तांत्रिक/प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे, याबाबत खातरजमा करूनच प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), नागपूर व प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), पुणे यांनी सदर निधी वितरीत करावा.

४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), नागपूर हे तांत्रिक व प्रशासकीय मंजूरीच्या अनुषंगाने झालेल्या अनियमिततेस जबाबदार संबंधितांविरुद्ध आवश्यक कार्यवाही करून त्याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करतील, या अटीच्या अधीन राहून वरील निधी वितरित करण्यात येत आहे.

५. सदर निधी वितरित करण्यापूर्वी प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी सदर योजनेसाठी सन २०२१-२२ करीता वितरित केलेला निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीव्यतिरिक्त अन्यत्र ठिकाणी वळती केला नसल्याची खात्री करावी.

६. सदर निधी खर्च करताना वित्त विभागाच्या संदर्भ क्रमांक १ येथील शासन परिपत्रकातील तरतुदी व महाराष्ट्र अर्थसंकल्पीय नियम पुस्तिका, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका यामध्ये उल्लेख केलेल्या तरतुदी व वेळोवेळी दिलेल्या सूचनांचे पालन करण्यात यावे.

७. जिल्हानिहाय वितरीत तरतुदीची माहिती व राबविण्यात आलेल्या कार्यक्रमाची/झालेल्या खर्चाचा तपशील शासनास दरमहा विहित प्रपत्रात सादर करण्यात यावा. तसेच योजनेचे संनियंत्रण प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्यामार्फत व्हावे.

८. सदर योजने अंतर्गत होणारा खर्च खाली नमूद केलेल्या लेखाशीर्षाखाली सन २०२१-२२ च्या मंजूर अर्थसंकल्पीत निधीतून खर्ची टाकण्यात यावा.

मागणी क्र. सी-०७

२४०६, वनीकरण व वन्यजीवन

(०२) (०६) निसर्ग पर्यटन (राज्य) पाणथळे, सरोवरे इत्यादी ठिकाणाच्या जैवविविधतेचे व्यवस्थापन (२४०६ २२९५)

५०- इतर खर्च

९. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाचे दि. ६.०४.२०२१, दि.२४.०६.२०२१ व दि. १४.१०.२०२१ रोजीचे परिपत्रक व शासन निर्णय तसेच वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र. विअप्र/२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, भाग-२ दि. १४.०४.२०१५ अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.inया संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१११५१५०११४२१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(गजेंद्र नरवणे)

उप सचिव, महसूल व वन विभाग

प्रत,

- प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- मुख्य वनसंरक्षक/ वनसंरक्षक (प्रादेशिक) (११ वृत्त)
- वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण (६ वृत्त)

६. उप वनसंरक्षक (प्रा) (सर्व)/ विभागीय वन अधिकारी (प्रा)/ उपविभागीय वन अधिकारी (प्रा)
७. विभागीय वन अधिकारी, सामाजिक वनीकरण (सर्व जिल्हे)
८. महालेखापाल, (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई व नागपूर,
९. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई ४०० ०३२.
११. निवासी परिक्षा लेखा अधिकारी, मुंबई
१२. वित्त विभाग, व्यय-१०, अर्थसंकल्प-०६, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. कार्यासन अधिकारी, फ-२, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. कार्यासन अधिकारी, ब-१, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. उप सचिव/अवर सचिव(सर्व), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१६. निवडनस्ती फ-११